

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' בשלח, תשפ"ג

To sponsor a shiur, visit yukolleLA.com/donate

1. שמות רבה (וילנא) פרשה פרשת בשלח

אז ישיר משה, הה"ד (תהילים צג:ב) נכון כסאך מאז, א"ר ברכיה בשם ר' אבהו אף על פי שמעולם אתה לא נתיישב כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה לךך נאמר נכון כסאך מאז...

שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרלא

במדרש אז ישיר. נכון כסאך מאז כו' אף על פי שמעולם כו' כסאך כו'. כי בעת הבריאה נסתר השגחתו ית' בעולם. ובעת גאולת מצרים נתגלה. וז"ש נתיישב כסאך שנתיישב ידיעת השגחתו ית' בנבראים... ובוזה מיישב המדי קושית שר הול"ל. כי בכל נברא יש נקודה שנתברר ע"י כבודו ית'... וזה ענין פרק שירה שיש לכל נברא שיר ושבח להש"י. ואז ישיר ישראל כו' השירה הזאת. פי' שירה הידועה שעולה מכל הנבראים.

שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרלז

וז"ש אז ישיר ולא כ' שר. כי מעת בריאת העולם מצפין לזאת השירה. כי לא הי' השירה על מה שניצולו בני"י. כי פסוק אמר אויב ארדוף נכתב אח"כ. להודיע כי עיקר השירה הי' רק בעבור שנתברר כבוד מלכות שמים בעולם. ע"ז שמחו בני"י. ובני"י השתוקקו מעודם לזאת השירה. אך כ"ז שהיו משועבדים למלכות ב"ו לא היו יכולין לשיר השירה. וכיון שנאבדו הרשעים ונתרוממו בני"י. אז הוציאו השירה מכח אל הפועל. וז"ש רש"י עלה בלבו כו' כנ"ל.

שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרלב

...ולכך כ' אנכי ה' כו' הוצאתיך. והקשו אמאי לא כ' אשר בראתיך. וגם קושית הרמב"ן ז"ל עמ"ש רש"י הי' צריך להתחיל מהחודש הזה ע"ש פי' בראשית שהקשה כי באמונת חידוש עולם מהש"י תלוי הכל. מכל זה נראה כי ביצ"מ נתברר כי בריאת שמים וארץ מהש"י בלבד...

2. שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרלא

דבר אל בני"י וישבו כו'. י"ל טעם הענין שיצ"מ הי' נס שלא בהדרגה. והיא לשעה. ורצה הש"י שישאר גאולה זו בעצמות ישראל. וכן רצון הש"י תמיד מכל איש ישראל. לעת מצוא השעה. שאין לך אדם שאין לו שעה. ואז צריך לקבוע בלבו על אח"כ שידע להתנהג גם בעת ההסתר. ולכך צוה שיחזרו ויעלו מעצמותם. ולכך ויצעקו. ולכאורה מאחר שראו נפלאותיו שאין להם שיעור למה יראו. אך כי ידעו שעתה צריכין לגבור מעצמם...² שהי' הרצון שיגאלו גם ע"פ דין. והי' מקודם בנס שיהי' הכנה על אחר כך שיהי' גם ע"פ דין כנ"ל. ואפשר ז"ש בני"י טוב לנו עבוד כו'.¹ פי' שחששו שלא יוכלו לגבור מעצמם. והי' רצונם שבמצרים עצמו יאריך הזמן עד שיהיו ראויין מעצמם. והי' בנקל יותר... וכעין זה י"ל עמ"ש חז"ל אלו משמרין ב' שבתות נגאלין ושמעתי מא"ז מו"ר ז"ל שהגיד בשם הרב ר' שמעלקא ז"ל [כמדומה לי כך] ששבת ראשון הכנה שיהי' בימות החול עבודה כראוי להיות אח"כ שבת כראוי... עכ"ד. והוא כנ"ל ששבת ראשון הוא מהש"י בלי התעוררת להיות ראויין לזה. ואח"כ צריך אדם ללמוד מהארת שבת גם על ימות החול.³ כדי שיהי' אח"כ שבת בסיוע עבודת ימי החול כנ"ל:

שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרלד

דבר אל בני"י וישבו. לאשר יצאו בני"י בחפזון ממצרים והי' שלא בהדרגה. ואין זה דבר של קיימא. הוצרכו לשוב. והענין כמ"ש והחיות רצוא ושוב. ע"י המרוצה מהתלהבות יותר מהכח. ע"ז צריך להיות מיד בחי' שוב. ועי"ז יש לו קיום...

¹ שמות יד יב - הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממתנו במקדך

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' בשלח, תשפ"ג

To sponsor a shiur, visit yukolleLA.com/donate

בלימודי ניסן (פ' בשלח יד:לא)

וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה וגו'. עד כה דיברה התורה אודות יד החזקה וחוזק יד של הקב"ה ולא שמענו הנושא יד הגדולה, ובקרי"ס נאמר וירא ישראל את היד הגדולה, לא את היד החזקה, כי אם את היד הגדולה, ויש להעמיק בהבנת שם זה.

וראיתי במלבי"ם על ההגדה שבאר השינוי בין רם לגדול, כי רם הוא מלמעלה למטה, וגדול הוא ממטה למעלה... שגדולתו נוגעת ומתגלית מעולם התחתון וממעשי בני אדם כאילו אנו מגדילים שמו ית' יתגדל ויתקדש שמי' רבא.

ועד קרי"ס לא עשו ישראל שום פעולה לקרב גאולתם והכל נעשה בידו החזקה ית', הקב"ה עשה אותות ומופתים והביא עשר המכות על פרעה ועל מצרים... אבל כשפרעה וחילו הקיפום, היס מעבר אחד, ופרעה ורכבו ופרשיו מעבר השני, הגיע הזמן שיראו את אמונתם בה' כדה"כ מה תצעק אלי דבר אל בניי ויסעו, והוצרכו להראות את בטחונם ואמונתם בה', ולולא זה לא היה להם מקום ח"ו... וע"י שקפצו לים נקרע הים ונתקדש שמו ית', אז וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, שהנס של קרי"ס היה בלא ערך הרבה גדול מכל הניסים שנעשו במצרים, ונס זה נתהוו ע"י השתתפות בניי ואמונתם בה' שעל זה מסמן השם יד הגדולה, שגדלה ידו ית' ממסירות נפש של ישראל...

קדושת לוי שמות פרשת כי תשא²

ושמרו בני ישראל את השבת כו' (לא, טז). בו יבואר הגמרא אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כו'. כי הנה כשאדם שומר שבת כראוי ונכון, אז מזה השבת יש לו חיות ושפע על כל השבוע, בכדי לעבוד את ה' כל השבוע. וכשאדם עובד את ה' כל השבוע, אז בשבת הבאה קל בידו לשמור כראוי, וכן לעולם יתנהג כך.

ועל פי זה יתורץ הקושיא, שבמקום אחד אמרו אילו שמרו ישראל שבת אחד (ירושלמי תענית פ"א ה"א), וכאן אמר שתי שבתות. כי העיקר הוא שבת אחד, וכששומר שבת אחד אז עובד את ה' בלב טהור כל השבוע, ומחמת זה קל לו לשמור שבת שני כראוי, ונמצא העיקר הוא שבת אחד, כי על ידי שבת אחד ישמור שבת שני בקל, וכן לעולם.

וזהו הרמז בפסוק 'ושמרו בני ישראל', שישמרו שבת אחד, 'לעשות את השבת' זה שבת שני, ששמירת שבת שני יבוא לו בקל. וזהו 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת':

3. שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרנא

בפסוק (טז: כה) [ויאמר משה] אַךְ לָהּ הַיּוֹם כִּי שָׁבַת הַיּוֹם לִיקַחְךָ [הַיּוֹם לֹא תִמְצָאָהּ בַּשָּׂדֶה]. וקשה בלא"ה היו אוכלין בו ביומו כדכ' אל יותר ממנו כו'. וי"ל הרמז שאכילת שבת צריך להיות לשמו ית' לשם עונג שבת. וז"ש אכלוהו היום. מטעם כי שבת היום. על כוונה זו תהי' האכילה כנ"ל:

4. שפת אמת שמות פרשת בשלח שנה תרלא

וא"ע ורמב"ן מקשים על צעקת מרע"ה. הלא הקדוש ברוך הוא הבטיחו שאכבדה בפרעה כו'. וצעקת בניי י"ל שלא ידעו... אבל מרע"ה למה צעק. אך נראה כי מדרך הצדיק לצעוק אף על מה שנבטח. שמאמר הש"י הוא אחר שלימות פעולותיו של האדם. ותפילה וצעקה בכלל פעולת אדם השלם לאלהיו. ולזאת מה שיהי' נושע ע"י תפילה וצעקה. הוא הישועה שנבטח עליו. ונראה שאין מבטיחין באמת. רק למי שידוע זה. שצריך צעקה גם אחר ההבטחה.

² וע"ע קדושת לוי פ' ויצא עה"פ ויקח מאבני המקום